
ВІДГУК
офіційного опонента, доктора мистецтвознавства,
професора, професора кафедри хореографії Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв
Афоніної Олени Сталівни
на дисертаційне дослідження Лі Чжи
**«Синтез музики і танцю в мистецтві другої половини ХХ - початку ХХІ
століття: виконавський аспект»**
представленого на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Актуальність теми дисертаційної роботи та зв'язок з науковими програмами. На початку ХХІ століття активізувалися інтеграційні процеси в художній творчості. Більш яскраво це відобразилося в поєднанні традиційних форм мистецтва з технічними засобами. Історично відомі зв'язки музики і танцю органічно доповнилися комп'ютерними технологіями, що вплинуло на моделювання мистецьких форм з демонстрацією нових перспектив у виконавських рішеннях. Оновлений, взаємодіючий процес синтезу танцю, музики, технологій і виконавства реалізував потенційні можливості кожної складової у появі оригінальних композицій, формуванні цілісної системи художньої образності.

Оскільки синтез мистецтв є непересічним явищем зі своєю історією, вивчення шляхів його розвитку допомагають розкриттю інтеграційних процесів, розподіленню пріоритетів як всередині виду, так і поза його межами з урахуванням специфіки кожного елементу. Визначення пріоритетних домінант синтезу музики і танцю завжди актуальна. І після вивчення ґрунтовних робіт з різних видів мистецтва виявляються суттєві прогалини з актуалізації характеристик синтезу, особливо музики і танцю. Художня творчість постійно розширює можливості мистецького синтезу. Виявляється, що у синтезі мистецтв формується універсальна художня мова з тяжінням до оригінальних форм, де музика і танець претендують на свої ареали.

У сучасному музикознавстві проблема синтезу музики і танцю в аспекті виконавства не часто стає предметом вивчення. Тому кваліфікаційна робота Лі Джи має цінність як з точки зору узагальнення матеріалу з синтезу мистецтв, так фактажем з музично-танцювальної взаємодії у проекції на аспект виконавства.

Дисертаційна робота Лі Джи виконана в контексті комплексних тем кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології (з 1.03.2023 перейменована на кафедру музикознавства та культурології) Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Українське мистецтво в процесі світової інтеграції: від минулого до сьогодення» (державний реєстраційний номер 0116U000896) та «Тенденції розвитку української культури і мистецтва минулого та сьогодення у контексті світової інтеграції» (державний реєстраційний номер 0121U107489).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертaciї, їх достовірність та новизна. Основні положення та висновки дисертації обґрунтовані достатньою кількістю якісно проведених досліджень. Автором дисертації чітко окреслені мета та завдання дослідження. Зазначимо, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є дотичними. Результати досліджень отримані автором особисто.

Кваліфікаційна робота Лі Джи є оригінальною науковою працею, яка виконана на належних методичному та теоретичному рівнях. Робота має послідовну та логічну структуру і є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про високий рівень наукової компетентності автора. Викладене вище свідчить про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладені у кваліфікаційній роботі Лі Джи.

Сформульовані Лі Джи основні наукові положення та висновки ґрунтуються на використанні адекватних щодо поставлених завдань методів

дослідження: Для реалізації поставлених завдань та досягнення мети використано комплекс методів: загальнонаукові – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, конкретизація, які застосовувалися для з'ясування стану розробленості проблеми, створення історіографічної бази, характеристики синтезу музики і танцю у мистецтві; конкретно-наукові – термінологічний аналіз та інтерпретація наукової думки, що використовувалися при визначені базових понять дослідження; історико-генетичний та ретроспективний аналіз, які дозволили виявити історичні особливості розвитку синтезу мистецтва та з'ясувати генезу синтезу музики і танцю у мистецтві; порівняльний та структурний аналіз, що застосовувалися при аналізі творів музичного та танцювального мистецтва; аксіологічний, який дозволив з'ясувати унікальну цінність представлених мистецьких зразків, які демонструють синтез музики і танцю у мистецтві; аналітичний, що дозволив висвітлити особливості синтезу мистецтв, зокрема музики і танцю на прикладі опер, балетів та сучасних постановок.

Зазначене вище дозволяє оцінити одержані результати, основні наукові положення та висновки глибоких за змістом досліджень, проведених Лі Джі як достовірні.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна полягає в тому, що вперше в українському мистецтвознавстві: схарактеризовано синтез музики і танцю у мистецтві як мистецтвознавчо-теоретичну проблему, розкрито сутнісний зміст основних понять, відображені історіографію досліджуваної проблеми, виявлено історичні особливості розвитку синтезу мистецтв; висвітлено можливі шляхи синтезу музики і танцю з різними видами мистецтв; розглянуто історичний розвиток та особливості синтезу музичного та танцювального мистецтва; проаналізовано взаємозв'язок музики і танцю на прикладі балетного та оперного мистецтва; виявлено специфіку синтезу мистецтва музики і танцю на сучасній сцені Китаю.

У дисертації було конкретизовано поняття «синтезу мистецтв у сфері музики» та «синтезу мистецтв у сфері танцю». Крім того, у роботі було уточнено особливості синтезу музики і танцю на прикладі балетів, опер.

Подальшого розвитку дістати теоретичні уявлення про специфіку синтезу мистецтв музики і танцю на сучасній китайській сцені. У науковий обіг введено маловідомі і раніше невідомі для українського наукового дискурсу зарубіжні джерела з досліджуваної проблеми.

Теоретичну базу дослідження склали наукові праці українських, американських, китайських вчених з проблем синтезу мистецтв, зокрема у сучасній сценічній хореографії. Ідеї музично-танцювального синтезу стали основою аналізу творів мистецтва.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень.

Результати дисертаційного дослідження викладено у 9 одноосібних публікаціях, 3 статті – у спеціалізованих фахових виданнях, затверджених МОН України; 1 – міжнародному; 4 – аprobаційного характеру; 1 – у інших виданнях.

У першому розділі роботи «Синтез музики і танцю у мистецтві як мистецтвознавчо-теоретична проблема» представлено поняттєво-термінологічний апарат дослідження, описано історіографію синтезу музики і танцю у мистецтві та історичні особливості розвитку синтезу мистецтв. У роботі систематизовано праці з виокремлення дефініцій: мистецтво, виконавство, виконавське мистецтво, музика, хореографія. Розкриття специфікиожної структури визначило шляхи розв'язання завдань дисертації.

Синтез мистецтв обґрунтовано як органічне художнє ціле, при якому виникає якісно нова структурна одиниця здатна до імпровізаційності. На основі визначення спільних ознак у всіх елементах наукового дискурсу автор обґрунтував їхню взаємозалежність. Виконавське мистецтво слугує інформаційним транслятором мистецького синтезу, органічного художнього цілого з природою імпровізаційності та розвитку.

У другому розділі дисертації «Синтез музики і танцю в контексті взаємодії з різними мистецтвами» визначено логіку співвідношення елементів, характер їхнього чергування, взаємні перестановки, наявність об'ємів, залежність горизонтальних, вертикальних і діагональних перетинів різних компонентів. На прикладі аналізу музичних і архітектурних зразків автор переконливо підкріпив фактами близькість музичної фактури і архітектурного ритму як композиційних прийомів; притаманність різних проявів симетрії, рівноваги, повторення елементів, формування динаміки та акцентуації. Автор дисертації узагальним музично-живописні просторові та якісні характеристики розміщення елементів задля формування єдиного цілого.

Вивчення синтезу музики із просторовими (архітектура, живопис), тимчасовим (література), просторово-часовими (театр, кіно) видами мистецтв, їхньої активної взаємодії автор дисертації успішно розкриває деталі доповнення, формування образів, наділенням динамізмом та інтенсивним розвитком усіх учасників процесу. Розглянуто різні взаємодії в межах музичного мистецтва з інтеграцією елементів (мелодія, гармонія, ритм, фактура, тембр і форма) для написання цілісної та виразної музичної композиції. Крім того, вірно підмічено автором, що у сучасній творчості одночасно використовуються традиційні, електронні інструменти, засоби виробництва із комп’ютерним програмним забезпеченням, що в свою чергу, впливає на виконавський аспект. Проблема синтезу між танцем і різними видами мистецтв розглядається автором наукової роботи через виконавське, сценічне мистецтво. Невимовність змісту словами робить близькими танець, архітектуру тощо. Домінування в танцювальному мистецтві простору, часу, обсягу, кольору, ліній, світлотіні виявляє багато зв’язків з різними видами мистецтва, але залишає унікальність танцю. Так і у співвідношенні музики і танцю було акцентовано спільне й винятково у формуванні художнього цілого.

У третьому розділі дисертації «Синтез музики і танцю у мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ століття: аналіз творів» відзначено співпрацю хореографів-балетмейстерів, композиторів, музикантів і танцівників у продукуванні цілісного та інтегрованого мистецького доробку, включаючи відомі опери, сучасні постановки нинішнього Китаю. Мистецька сфера Китаю відрізняється інноваційними комп’ютерними технологіями з поєднанням проекційного мапування, технологією захоплення руху та інтерактивні мультимедійні засоби («Відлуння вічності» Пекінського театру танцю, «Перезавантаження» шанхайської танцювальної компанії TAO Dance Theater). Висновки дисертації узагальнюють результати дослідження, вони є чіткими і методологічно обґрунтованими.

Дискусійні положення та зауваження по дисертації. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Лі Чжи, вважаємо за доцільне вказати на дискусійні моменти та висловити окремі зауваження.

1. У першому розділі автор висвітлює історичні особливості розвитку синтезу мистецтв. Однак, було б доцільно більш фундаментально представити специфіку синтезу мистецтв у другій половині ХХ – початку ХХІ століття.

2. У другому розділі автор зазначає, що мистецтво танцю спроможне синтезувати з живописом. Вважаємо, що дисертаційне дослідження мало б виграшніше значення, якби дисертантом було більш детально розкрито означений синтез в умовах сьогодення.

3. У параграфі 2. 3 дисертаційної роботи, який демонструє історичний взаємозв’язок синтезу музики і танцю, автор наголошує, «в епоху романтизму музика стала сама творити драматургію і наділяти героїв балетних спектаклів образними характеристиками». Однак, не зазначено у чому крилися особливості музичного супроводу балетних постановок до епохи романтизму.

4. У дисертаційному дослідженні автор аналізує балетні та оперні спектаклі, перші постановки яких виходять за хронологічні межі дисертації.

Зустрічаються спектаклі, які датовані XIX століттям. У зв'язку з таким аналізом, на нашу думку, доречно дисертанту обґрунтувати свій вибір.

5. Запропонований у третьому розділі дисертантом аналіз балетних та оперних зразків, на нашу думку, можна було б збагатити аналізом і мюзиклів. Адже, синтез музики і танцю в мюзиках є центральним аспектом даного виду мистецтва.

Загальний висновок щодо відповідності роботи встановленим вимогам. Дисертація Лі Чжи «Синтез музики і танцю у мистецтві другої половини ХХ – початку ХХІ століття: виконавський аспект» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що стосується актуальної проблематики і містить оригінальні підходи до розв'язання теоретичних та практичних завдань щодо вивчення означеного феномену.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Лі Джі «Синтез музики і танцю в мистецтві другої половини ХХ - початку ХХІ століття: виконавський аспект» відповідає спеціальності 025 Музичне мистецтво та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,

професор кафедри хореографії

Національної академії керівних кадрів

культури і мистецтв

Олена АФОНІНА

